

Rad za opće dobro u prekršajnom pravu s naglaskom na izvršenje

Rešetar Pavrlišak, Maja

Graduate thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:271672>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR ZA JAVNU UPRAVU I JAVNE FINACIJE
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ JAVNA UPRAVA

Maja Rešetar Pavrišak

RAD ZA OPĆE DOBRO U PREKRŠAJNOM PRAVU
S NAGLASKOM NA IZVRŠENJE

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Marta Dragičević Prtenjača

Zagreb, veljača, 2025.

SAŽETAK

U ovom radu pobliže će se prikazati rad za opće dobro u prekršajnom pravu. Prije svega, razmotrit će se pojam alternativnih sankcija, pošto rad za opće dobro i jest jedna od alternativa. U prekršajnom postupku izriče se za novčanu kaznu koja niti prisilnim putem nije naplaćena u roku od dvije godine od izricanja iste. Prikazat će se također povijesni razvoj rada za opće dobro, od njegovih početaka u SAD-u i Engleskoj, do daljnjeg razvoja u europskim zemljama, te uvođenje u hrvatsko zakonodavstvo. U hrvatsko zakonodavstvo, rad za opće dobro, uveden je Kaznenim zakonom iz 1997., te će i jedan dio biti posvećen radu za opće dobro u kaznenom pravu.

Posebna pažnja posvećena je izvršavanju rada za opće dobro u prekršajnom pravu: nadležnost za izvršavanje, mjesto i troškovi izvršavanja, upućivanje na rad, raspoređivanje i uvjeti rada, odgoda i prekid izvršavanja te obavještavanje o izvršavanju rada za opće dobro. Ovdje valja spomenuti, da je rad za opće dobro u prekršajnom pravu, u punom smislu zaživio tek 2013. godine, kada su se ispunile sve pretpostavke za njegovo izvršenje.

Rad sadrži i primjer izvršavanja rada za opće dobro u humanitarnoj organizaciji, te statistiku u odrađivanju istog, u vremenskom periodu od 2020.-2024. godine. Pored navedenog, istaknuta je statistika izricanja novčane kazne počiniteljima prekršaja na području Republike Hrvatske od 2020.-2023. godine.

Ključne riječi: alternativne sankcije, rad za opće dobro, nenanplaćena novčana kazna, prekršajno pravo

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisala završni rad pod naslovom:

Rad za opće dobro u prekršajnom pravu s naglaskom na izvršenje

i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime:

Maja Rešetar Pavrlišak, v.r.

Datum:

10.02.2025.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POJAM ALTERNATIVNIH SANKCIJA	2
3. RAD ZA OPĆE DOBRO	4
3.1. Rad za opće dobro- povijesni pregled	4
3.2. Rad za opće dobro u hrvatskom zakonodavstvu	6
3.2.1. Ukratko o radu za opće dobro u kaznenom pravu	6
3.2.2. Rad za opće dobro u prekršajnom pravu.....	7
3.3. Nenaplaćena novčana kazna kao pretpostavka izricanja rada za opće dobro u prekršajnom postupku.....	8
3.3.1. Iznimke od izricanja rada za opće dobro	9
3.4. Maloljetni počinitelji prekršaja.....	10
3.4.1. Posebna obveza uključivanja u rad humanitarnih organizacija ili poslove komunalnog/ekološkog značenja	10
4. IZVRŠAVANJE RADA ZA OPĆE DOBRO U PREKRŠAJNOM POSTUPKU	11
4.1. Nadležnost za izvršavanje rada za opće dobro	11
4.2. Mjesto i troškovi izvršavanja rada za opće dobro	11
4.3. Upućivanje na rad za opće dobro	12
4.4. Raspoređivanje i uvjeti rada za opće dobro.....	12
4.5. Odgoda i prekid izvršavanja rada za opće dobro.....	13
4.5.1. Razlozi za odgodu i prekid izvršavanja rada za opće dobro	13
4.6. Obavještanje o izvršavanju rada za opće dobro	14
4.7. Registar neplaćenih kazni	14
4.8. Izvršavanje rada za opće dobro u humanitarnoj udruzi	15
4.9. Rad za opće dobro u prekršajnom postupku na području Krapinsko-zagorske županije	20
5. STATISTIČKI PODATCI IZREČENE NOVČANE KAZNE POČINITELJIMA PREKRŠAJA	21
6. ZAKLJUČAK	23
7. LITERATURA.....	24

1. UVOD

Rad za opće dobro kao alternativna sankcija razvio se u svjetskim zakonodavstvima još 60-ih godina 20. stoljeća. Prije svega, počiva na ideji smanjenja prenapučenosti zatvorskog sustava, smanjenja troškova, rehabilitacije osuđenika i njegovog vraćanja duga zajednici. Postoje značajne razlike u izricanju rada za opće dobro u prekršajnom i kaznenom pravu.

U pravom smislu, rad za opće dobro u prekršajnom pravu počinje se primjenjivati od 2013. godine. Sukladno odredbama Prekršajnog zakona, rad za opće dobro izriče se za nenaplaćenu novčanu kaznu nakon što nije niti prisilno naplaćena u roku dvije godine. Protekom roka od dvije godine sud izvršenja donijet će odluku o zamjeni novčane kazne radom za opće dobro te ga uputiti naredbom na izvršenje u pravnu osobu gdje se rad izvršava.

U ovom radu pažnja će biti posvećena radu za opće dobro u prekršajnom postupku s naglaskom na njegovo izvršenje, ali svakako ću se dotaknuti i kaznenog dijela kako bi se prikazale osnovne razlike. Pored navedenog, iznijet ću i način izvršavanja rada za opće dobro s aspekta odgovorne osobe i pravne osobe u kojoj se isti izvršava te prikazati određenu statistiku u izvršavanju rada za opće dobro.

2. POJAM ALTERNATIVNIH SANKCIJA

Kroz povijest, glavni učinci kažnjavanja bazirali su se na ideji osvete, zastrašivanja, represiji pa prema ideji rehabilitacije i resocijalizacije te u konačnici u njihovu spajanju, a još su i drevni filozofi Protagora, Platon, Aristotel, Seneka i dr. raspravljali o opravdanju kažnjavanja.¹ Pravna filozofija suvremenog doba svrstava ta shvaćanja u apsolutne, relativne i mješovite teorije o kazni pa tako kod apsolutnih teorija kažnjavanja svrha i opravdanje kazne, vidljivo je kroz represiju, relativna teorija počiva u svrsi koja se njome želi postići, a kod mješovite teorije istodobno se moraju zadovoljiti ciljevi odmazde i prevencije.² Zbog postojanja sumnji u opravdanost kazne oduzimanjem slobode od 1920. godine počinju se primjenjivati alternativne sankcije.³

Postoji veliki broj pokušaja definiranja alternativnih sankcija na koje nailazimo u stručnoj literaturi pa tako *Tot* navodi da ih *Klein* definira kao: "... kaznu kojom se izbjegava zatvaranje, a djelotvorno kažnjavaju počinitelja kaznenih djela, dok se postižu ciljevi zastrašivanja, rehabilitacije, retribucije i pravde".⁴ *Derenčinović, Dragičević Prtenjača i Gracin* navode kako je prema *Ajduković i Ajduković* pojam alternativnih sankcija višeznačan, a prvenstveno se odnosi na sve one sankcije kojima se osuđene osobe ne upućuju na izdržavanje kazne zatvora.⁵ Sukladno navedenom, alternativnim sankcijama smatraju se globe, kompenzacije žrtvi, postupak pomirenja, uvjetne osude, rad za opće dobro i sl.⁶ Nailazimo i na različite načine podjele alternativnih sankcija, *Tot* ističe kako npr. *Šeparović* (2003) dijeli iste u tri skupine : 1. mjere koje se tiču izvršenja zatvorskih kazni (polusloboda, otpuštanje na posao, zadržavanje za vrijeme vikenda, kućni zatvor, izdržavanje kazne u nekoj vanjskoj ustanovi); 2. nezatvorske kazne (novčana kazna; sankcije kojima se ograničavaju neka prava: zabrana upravljanja vozilom, sloboda pod nadzorom, mjere pokušavanja-probacija ili zaštitni nadzor, mjere društveno korisnog rada) i 3. mjere kojima se izbjegava izricanje kazne (oslobađanje od kazne i odgađanje izvršenja kazne).⁷

¹ Miličević G., Lalić P., Brkić G., *Rad za opće dobro u praksi sudova-25 godina poslije*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 29, broj 2/2022, 461-489. str. 462

² Ibid., str. 462 i 463

³ Ibid., str. 463

⁴ Tot B., *Alternativa kazni zatvora-rad za opće dobro na slobodi*, Policijska sigurnost (Zagreb), godina 17. (2007), broj 1-2, str. 21-39, str. 25

⁵ Derenčinović D., Dragičević Prtenjača M., Gracin D., *Alternative kazni oduzimanja slobode*, dostupno na: <https://transcrip.pravo.unizg.hr/wp-content/uploads/2019/01/14.-Alternative-kazni-oduzimanja-slobode.pdf>, (22.01.2025.) str. 2

⁶ Ibid.

⁷ Tot, B., op. cit. u bilj. 4, str. 25

Tot također ističe, da za razliku od navedenog, Van Kalmthout (1966) dijeli alternativne sankcije na: sankcije koje djelomično ograničavaju slobodu osuđene osobe (elektronski nadzor, financijske sankcije) i sankcije koje ograničavaju slobodu i proizvode pozitivan učinak kod osuđenika (suočavanje s kaznenim djelom, omogućavanje da se učini nešto dobro za zajednicu-rad za opće dobro).⁸

Valja naglasiti da su se alternativne sankcije u svim svojim oblicima značajno razvile u svijetu, a njihove najznačajnije prednosti su: troškovi alternativnih sankcija manji su od troškova zatvaranja, izbjegavaju se štetni utjecaji zatvaranja, alternativni programi pomažu osuđeniku da zadrži veze sa svojom obitelji i zajednicom, a također se često naglašava da su alternativni programi, mjereni stopom ponavljanja, uspješniji ili barem isto toliko uspješni kao i zatvorski.⁹

Proučavajući alternativne sankcije dolazimo do zanimljivog pojma "elektroničkog monitoringa" koji se može primijeniti kao svojevrsan nadzor u provođenju istih.¹⁰ Prtenjača i Gracin napominju da je u pravilu u europskim zemljama elektronički monitoring, jedan od načina nadzora u izvršenju alternativnih sankcija dok je u nekim suvremenim pravnim sustavima i posebna sankcija koja zamjenjuje kaznu zatvora (npr. Sjedinjene Američke Države).¹¹ U Hrvatskoj se prvi put primjenjuje 2017. u okviru pilot-projekta, a Dragičević Prtenjača i Gracin ističu da Špero i Rosandić navode kako se taj pilot-projekt pokazao izuzetno uspješnim te se preporuča njegovo uvođenje u hrvatski sustav.¹² Na službenim internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, stoji vijest od 08.03.2023., da je tijekom 2022. godine započeto izvršavanje elektroničkog nadzora uz uvjetni otpust. Dalje u tekstu navodi se da je u lipnju 2022. godine donesen Pravilnik o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor¹³ i da je time započeto izvršavanje elektroničkog nadzora uz uvjetni otpust.¹⁴

⁸ Tot, B. , op. cit. u bilj. 4., str. 26

⁹ Ibid. , str. 27

¹⁰ Dragičević Prtenjača M. , Gracin D., *Elektronički monitoring u suvremenom kaznenom pravu i Hrvatskoj-alternativa kazni zatvora i panceja za prenapučenost zatvora ili samo još jedan od načina nadzora izvršavanja sankcija i mjera*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 58, 3/2021., str. 743-762., str. 747

¹¹ Ibid.

¹² Ibid. str. 759

¹³ Pravilnik o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor, Narodne novine br.:78/2022

¹⁴ Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, dostupno na: <https://mpudt.gov.hr/vijesti/tijekom-2022-godine-zapoceto-izvršavanje-elektronicnog-nadzora-uz-uvjetni-otpust-a-probacijska-sluzba-radila-je-na-izvršavanju-6-303-predmeta/27909?lang=es> (03.02.2025.)

3. RAD ZA OPĆE DOBRO

Rad za opće dobro (rad u korist zajednice, društveno koristan rad) kao jedna od alternativnih sankcija/mjera "ispravljanja" štete počinjene društvu, razvio se još 60-ih godina 20. stoljeća.¹⁵

3.1. Rad za opće dobro- povijesni pregled

Kroz povijest, pojedine zemlje preimenovala su rad za opće dobro u "kaznu rada u zajednici" primjer Engleske i Walesa (1998.) te Norveške (2001), a dok se u Engleskoj i Walesu još naziva i "neplaćeni rad" ili " vraćanje duga zajednici".¹⁶ Belgija koristi naziv "kazna rada", Francuska pojam rada za opće dobro, a većina zakonodavstava primjenjuje pojam "društveno koristan rad".¹⁷ Ova mjera bila je propisana još 1972. godine britanskim Criminal Justice Actom, a krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih prihvaćena je osim u Velikoj Britaniji i Irskoj i u nizu drugih zemalja: Belgiji, Francuskoj, Luksemburgu, Nizozemskoj, Italiji, Njemačkoj, Švicarskoj, Španjolskoj, Portugalu, Danskoj, Norveškoj, Finskoj, Cipru, Poljska, Češka, Mađarska, Letonija itd., a i u nekadašnjim državama s područja SFRJ (Slovenija, Makedonija, Federacija BIH, Srbija).¹⁸ Sam koncept rada za opće dobro zasniva se na nekoliko specifičnih ciljeva: oduzimanje slobodnog vremena počinitelju, reparacija (počinitelj mora nadoknaditi štetu koju je počinio), rehabilitacija odnosno činjenica da posao može počinitelju osigurati stjecanje novih znanja i vještina te povezivanje sa građanima koji poštuju zakone i reintegracija odnosno mogućnost da počinitelj ponovo vrati svoj ugled koji je imao prije počinjenja prekršaja ili kazne.¹⁹

U SAD-u je prvi organizirani program služenja u zajednici proveden 1966. godine u Okrugu Alameda u Kaliforniji u koji su uključene siromašne žene koje su počinile određene prometne prekršaje, a nisu imale sredstava da plate novčane kazne.²⁰ Važno je spomenuti da američki sudovi za odrasle počinitelje, smatraju da rad za opće dobro nije dovoljno stroga

¹⁵ Kurtović Mišić A., Krstulović Dragičević A., *Pravno uređenje i primjena rada za opće dobro nakon reforme materijalnog i izvršnog prava alternativnih sankcija*, Zbornik Pravnog fakulteta Zagreb, 64 , (5-6) 859-894, 2014., str. 866

¹⁶ Aljinović N., *Normativno uređenje rada za opće dobro u izabranim jurisdikcijama: Komparativan pregled*, Policijska sigurnost (Zagreb), godina 32. (2023), broj 4, str. 424-452, str. 426

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Kurtović Mišić A., Krstulović Dragičević A., op. cit. u bilj. 13., str. 866

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

sankcija tako izriču mjeru rada za opće dobro samo za lakša protupravna djela, odnosno kao zamjena za novčanu kaznu ili jedan od uvjeta kod uvjetnog kažnjavanja.²¹

U Engleskoj i Walesu je 1966. godine osnovano Savjetodavno vijeće za kaznenopravne sankcije, a navedeno Vijeće je 1970. podnijelo izvješće, poznato i kao Watsonovo izvješće, u kojem pored ostalog preporučuje uvođenje instituta služenja u zajednici (*community order*).²² Nakon toga je Vlada 1972. godine predložila Kazneni zakon koji je 1973. godine zamijenjen Zakonom o ovlastima kaznenih sudova koji je predvidio služenje u zajednici kao posebnu sankciju.²³ Engleski model poslužio je kao uzor velikom broju zemalja pa tako i Hrvatskoj. U suvremenim kaznenim sustavima rad za opće dobro pojavljuje se kao: samostalna kazna, sankcija kojom se zamjenjuje samo novčana kazna, samo kazna zatvora ili obje vrste kazni, dopunska sankcija, uvjet za uvjetni otpust, sankcija probacije, uvjetni odustanak od kaznenog progona, uvjetni odustanak od izricanja ili izvršenja kazne zatvora.²⁴

Primarni međunarodni instrument novijeg vremena kojim se osigurava pravna zaštita i primjena izvaninstitucionalnih sankcija (alternativa zatvorskoj kazni) su Standardna minimalna pravila UN-a za izvaninstitucionalne mjere (tzv. Tokijska pravila) koja su usvojena u prosincu 1990. godine.²⁵ Vijeće Europe također je donijelo nekoliko dokumenata vezanih uz alternativne mjere i sankcije: Preporuke Rec (92) 16 o europskim pravilima o sankcijama i mjerama koje se provode u zajednici, Preporuke Rec (2000) 22 o poboljšanju primjene europskih pravila o sankcijama i mjerama koje se provode u zajednici, najnovije Preporuke Rec (2010) 1 o europskim probacijskim pravilima, Preporuke Rec (99) 22 o prenapučenosti i inflaciji zatvorske populacije, Council conclusions on alternative measures to detention: the use of non-custodial sanctions and measures in the field of criminal justice (2019/C 422/06), Sl. L EU, C422, od dana 16.12.201^{26, 27}.

²¹ Kurtović Mišić A., Krstulović Dragičević A., op. cit. u bilj. 13., str. 866

²² Ibid., str. 867.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

²⁵ Kokić Puce Z., Kovčo Vukadin I., Izvršavanje alternativnih sankcija u Republici Hrvatskoj, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol.13, broj 2/2006, str. 745-794, str. 748.

²⁶ Dostupno na [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XG1216%2802%29&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XG1216%2802%29&from=EN) (07.02.2025.)

²⁷ Miličević G., Lalić P., Brkić G., op. cit. u bilj. 1., str. 464.

3.2. Rad za opće dobro u hrvatskom zakonodavstvu

Prenatranost zatvorskog sustava postoji u gotovo svim zemljama svijeta pa tako i u Hrvatskoj.²⁸ Kratkotrajne kazne lišenja slobode nailaze na mnoge kritike polazeći od stigmatiziranja društva, gubitak društvenog statusa, gubitak posla, problemi u obitelji, stimuliraju povratak s obzirom na okolinu u kojoj se osuđenik nalazi, ne ostvaruju generalnu prevenciju zbog kratkoće, a ako se još nadodaju visoki troškovi zatvorskog sustava jasno je zašto postoji potreba pronalaska alternativnog rješenja.²⁹

3.2.1. Ukratko o radu za opće dobro u kaznenom pravu

Proučavajući rad za opće dobro u prekršajnom pravu, neizbježno je navesti ukratko ponešto o radu za opće dobro u kaznenom pravu, pošto je u hrvatski zakonodavni sustav uveden upravo Kaznenim zakonom iz 1997. godine (dalje u tekstu: KZ/97)³⁰. Naglašavajući štetan utjecaj kratkotrajnih kazni zatvora, ukazuje se potreba uvođenja instituta rada za opće dobro koji je zakonodavac previdio kao prikladno sredstvo kaznene politike, a koji će sud primijeniti ako utvrdi da se navedenom mjerom može postići svrha kažnjavanja.³¹ Tadašnji KZ/97, člankom 54. propisivao je uvjete pod kojima se kazna zatvora mogla zamijeniti radom za opće dobro na slobodi, nadležno tijelo za određivanje rada za opće dobro na slobodi, opseg i trajanje rada, kao i uvjete za prekid rada. Novo hrvatsko kazneno zakonodavstvo zasnivalo se na smanjenju kaznenopravne represije, zagovaranju novčane kazne, promoviranju alternativnih sankcija sukladno suvremenim europskim i svjetskim standardima.³² Iako je 2000. godine donesen Zakon o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi³³ te provedbeni propisi 2001., s izvršavanjem rada za opće dobro započelo se tek 2002. godine.³⁴ Izvršavanje rada za opće dobro bilo je u nadležnosti tadašnjeg Ministarstva pravosuđa, a izvršavao se preko povjerenika koji su bili službenici Uprave za Zatvorski sustav ministarstva nadležnog za pravosuđe te Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, a imenovani su od strane ministra nadležnog za pravosuđe.³⁵ Putem povjerenika rad za opće dobro

²⁸ Škorić M., Kokić Puce Z., *Nova uloga rada za opće dobro na slobodi*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 16, broj 2/2009. str. 687-709., str. 687-688

²⁹ Ibid.

³⁰ Kazneni zakon, Narodne novine 110/97, 27/98, 50/00,129/00, 51/01, 11/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11, 143/12

³¹ Mršić G., Bartolin Vojta G., *Zamjena kazne zatvora radom za opće dobro*, Zbornik sveučilišta Libertas, 1-2, 2017. str. 336

³² Škorić M., Kokić Puce Z., op. cit. u bilj. 25., str. 690

³³ Zakon o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi, Narodne novine 128/99

³⁴ Miličević G., Lalić P., Brkić G., op. cit. u bilj. 1., str. 467

³⁵ Ibid.

izvršavao se do kraja 2009. te stupanjem na snagu Zakona o probaciji³⁶, 30. prosinca 2009. prelazi u nadležnost Uprave za probaciju pri ministarstvu nadležnom za pravosuđe.³⁷

Slijedeći trend modernih zakonodavstava, u Republici Hrvatskoj se Kaznenim zakonom (dalje u tekstu: KZ)³⁸ koji stupa na snagu 1. siječnja 2013. nastoji potaknuti donošenje većeg broja odluka u kojima bi s izricao rad za opće dobro.³⁹ Navedeni KZ, uz određene izmjene i dopune primjenjuje se i danas, a izvršenje rada za opće dobro regulirano je Zakonom o probaciji⁴⁰ i Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova⁴¹.

Tako KZ propisuje da se rad za opće dobro izriče kao zamjena za kaznu zatvora ili novčanu kaznu.⁴² Ukoliko se novčana kazna ne može niti prisilno naplatiti u roku od tri mjeseca, sud će uz pristanak osuđenika zamijeniti novčanu kaznu radom za opće dobro, a na način da se jedan dnevni iznos zamijeni s dva sata rada.⁴³ U navedenom slučaju rad za opće dobro ne smije prelaziti sedamsto dvadeset sati.⁴⁴ Sud može također novčanu kaznu koja je izrečena u iznosu manjem od tristo šezdeset dnevnih iznosa ili kaznu zatvora do jedne godine zamijeniti radom za opće dobro, ali pod uvjetom da osoba nije već ranije osuđena na kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci.⁴⁵ Kod zamjene novčane kazne radom za opće dobro, zamijenit će se jedan dnevni iznos s dva sata rada za opće dobro, a kod zamjene kazne zatvora radom za opće dobro, jedan dan zatvora zamijenit će se s dva sata rada.⁴⁶

3.2.2. Rad za opće dobro u prekršajnom pravu

U prekršajno pravo rad za opće dobro uveden je još 2002. godine Zakonom o prekršajima⁴⁷, ali provedbeni zakon nije donesen tako da primjena rada za opće dobro nije bila moguća. Godine 2008. na snagu stupa Prekršajni zakon⁴⁸ kojim se prvenstveno željelo utjecati na naplativost novčanih kazni, a također primjeniti i rad za opće dobro.⁴⁹ Zakonom o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom u

³⁶ Zakon o probaciji, Narodne novine 153/2009

³⁷ Miličević G., Lalić P., Brkić G., op. cit. u bilj. 1., str. 468

³⁸ Kazneni zakon, Narodne novine 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24

³⁹ Miličević G., Lalić P., Brkić G., op. cit. u bilj. 1., str. 469

⁴⁰ Zakon o probaciji, Narodne novine br. 99/18

⁴¹ Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova, Narodne novine br. 68/19

⁴² Čl. 40. st. 6. KZ-a

⁴³ Čl. 43. st. 2. KZ-a

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Čl. 55. st. 1. i 2. KZ-a

⁴⁶ Čl. 55. st. 3. KZ-a

⁴⁷ Zakon o prekršajima, Narodne novine br.: 88/2002

⁴⁸ Prekršajni zakon, Narodne novine br.: 107/2007

⁴⁹ Kudrić Ž., *Institut rada za opće dobro u prekršajnom postupku*, w.w.w.informator.hr, 13.04.2015., str. 1

prekršajnom postupku⁵⁰ iz 2009. regulirano je izvršavanje rada za opće dobro, ali nije donesen pravilnik, odnosno provedbeni propis te je rad za opće dobro ponovno bio neprovediv.⁵¹

Tek 2013. godine donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona (dalje u tekstu: PZ)⁵² te donošenjem Pravilnika o izvršavanju rada za opće dobro u prekršajnom postupku (dalje u tekstu: Pravilnik)⁵³ stvoreni su svi preduvjeti za izvršenje rada za opće dobro u prekršajnom postupku.⁵⁴

3.3. Nenaplaćena novčana kazna kao pretpostavka izricanja rada za opće dobro u prekršajnom postupku

Današnji PZ propisuje da novčana kazna iznad 265,45 eura koja nije u cijelosti ili djelomično naplaćena, a niti prisilno u roku od dvije godine od podnesenog zahtjeva za prisilnu naplatu, zamijenit će se radom za opće dobro osuđenoj fizičkoj osobi.⁵⁵ Tijelo nadležno za prisilnu naplatu je Financijska agencija- FINA. Također, u članku 152. stavak 5. PZ-a stoji, da ukoliko Fina nije osuđeniku fizičkoj osobi naplatila u cijelosti ili djelomično novčanu kaznu iznad 265,45 eura u roku dvije godine od podnesenog naloga za prisilnu naplatu o tome će obavijestiti podnositelja naloga. Međutim, u praksi se pokazalo da Fina postupa u skladu s Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima⁵⁶ koji propisuje u članku 9. stavak 12. da ako tražbina iz osnove za plaćanje nije namirena u cijelosti, Fina će na zahtjev ovrhovoditelja i /ili nadležnog tijela izdati potvrdu o nemogućnosti namirenja.⁵⁷ U praksi sudovi ne šalju zahtjeve Fini da ih obavijesti nakon proteka navedenog roka o nenaplati novčane kazne, nego u pravilu izvode zaključak iz dostavljenih izvješća koje Fina u određenim vremenskim intervalima dostavlja sudu (primjerice, svaki tjedan).⁵⁸

Nakon što nije uspjela prisilna naplata novčane kazne preko Fine, sud prema mjestu prebivališta osuđenika donosi rješenje kojim će zamijeniti novčanu kaznu radom za opće dobro, a istim rješenjem odredit će se i zamjena neplaćene novčane kazne zatvorom za slučaj

⁵⁰ Zakon o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom u prekršajnom postupku, Narodne novine br.: 75/09, 39/13

⁵¹ Kudrić Ž., op.cit. u bilj. 44. , str. 2

⁵² Prekršajni zakon, Narodne novine br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22

Prestaje važiti Zakon o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom u prekršajnom postupku iz 2009.)

⁵³ Pravilnik o izvršavanju rada za opće dobro u prekršajnom postupku, Narodne novine br. 71/13

⁵⁴ Kudrić Ž., op.cit. u bilj. 44. , str. 2

⁵⁵ Čl. 34. st. 2. PZ-a

⁵⁶ Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine broj: 68/2018.

⁵⁷ Kudrić Ž., op. cit. u bilj. 44. , str. 4

⁵⁸ Ibid. str. 4

da osuđenik ne prihvati rad za opće dobro ili se ne odazove radi primitka naredbe o upućivanju na rad za opće dobro.⁵⁹ Navedenim zakonskim rješenjem izbjegava se dvostruki postupak donošenja rješenja pa time i dvostruki žalbeni postupak.⁶⁰

Kako je navedeno u PZ-u, neplaćena novčana kazna zamijenit će se na način da se svakih započelih 39,82 eura novčane kazne zamijeni s dva sata rada za opće dobro odnosno jednim danom zatvora, pri čemu rad za opće dobro ne smije biti kraći od šest sati niti dulji od 240 sati, a zatvor ne smije biti kraći od tri dana niti dulji od 60 dana.⁶¹ U slučaju da osuđenik plati novčanu kaznu nakon pravomoćnosti odluke o zamjeni, izvršenje rada za opće dobro ili kazna zatvora će se obustaviti. U slučaju da osuđenik plati kaznu djelomično, izvršit će se samo preostali dio rada za opće dobro odnosno kazne zatvora.⁶² Odluku o zamjeni novčane kazne donosi sud, a ako odluku o prekršaju nije donio sud, odluku o zamjeni donosi sud na prijedlog tijela koje je donijelo odluku o prekršaju.⁶³

3.3.1. Iznimke od izricanja rada za opće dobro

Postoje određene iznimke kada će se novčana kazna odmah zamijeniti kaznom zatvora: u slučaju da osuđenik ne pristaje na rad za opće dobro; ako istog ne izvrši u roku koji je za to određen; ako težina prekršaja i osobine ličnosti osuđenika ukazuju da zamjena kazne radom za opće dobro na slobodi neće ostvariti svrhu kažnjavanja te ako okrivljenik koji nema prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj i nije uplatio novčanu kaznu u roku određenom odlukom o prekršaju.⁶⁴

Također, postoje slučajevi u kojima se nenaplaćena novčana kazna ne može zamjenjivati radom za opće dobro, nego se putem Porezne uprave naplaćuje na drugoj imovini osuđenika i to ako je nenaplaćena novčana kazna izrečena fizičkoj osobi, u iznosu do 265,45 eura; pravnoj osobi i fizičkoj osobi obrtniku te osobi koja obavlja samostalnu djelatnost.⁶⁵ Pored navedenog, nenaplaćena novčana kazna izrečena maloljetniku, ne može se zamijeniti radom za opće dobro, ali se može prisilno naplatiti na imovini maloljetnika, njegovih roditelja ili druge osobe koja za njega skrbi.⁶⁶

⁵⁹ Čl. 152. st. 6. PZ-a

⁶⁰ Kudrić Ž., op. cit. u bilj. 44., str. 5

⁶¹ Čl. 43. st. 6. PZ-a

⁶² Čl. 43. st. 7. PZ-a

⁶³ Čl. 43. st. 9. PZ-a

⁶⁴ Čl. 43. st. 3., 4. i 5. PZ-a

⁶⁵ Čl. 152. st. 11. PZ-a

⁶⁶ Čl. 71. st. 2. PZ-a

3.4. Maloljetni počinitelji prekršaja

Ako u vrijeme počinjenja prekršaja osoba nije navršila 14 godina života neće odgovarati za prekršaj, ali ako ponavlja ista ponašanja na način da čini stvari koje imaju obilježje težih prekršaja o tome će se obavijestiti roditelji ili skrbnici i Centar za socijalnu skrbnu prema mjestu prebivališta maloljetnika ili njegovih skrbnika.⁶⁷ Ukoliko je prekršaj počinjen u vezi s propuštenim nadzorom roditelja ili skrbnika, za počinjeni prekršaj maloljetnika kaznit će se roditelj ili skrbnik.⁶⁸

Sukladno Prekršajnom zakonu novčana kazna može se izreći starijem maloljetniku (osoba koja je navršila 16 godina, a nije navršila 18 godina) koji ostvaruje prihode, a nenaplaćena novčana kazna ne može se zamijeniti radom za opće dobro.⁶⁹

3.4.1. Posebna obveza uključivanja u rad humanitarnih organizacija ili poslove komunalnog/ekološkog značenja

Nešto poput rada za opće dobro za maloljetnike bila bi odgojna mjere posebne obveze, odnosno posebne obveze uključivanja u rad humanitarnih organizacija ili poslove komunalnog/ekološkog značenja. Sukladno Pravilniku o načinu izvršavanja odgojnih mjera- posebne obveze, upućivanja u disciplinski centar, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu (dalje u tekstu: Pravilnik o načinu izvršavanja odgojnih mjera)⁷⁰ voditelj odgojne mjere posebne obveze dostavit će uputnicu na izvršavanje posebne mjere u humanitarnu organizaciju ili drugu pravnu osobu registriranu za poslove komunalnog/ekološkog značaja koja je primjerena za rad maloljetnika, a uzimajući u obzir i težinu prekršaja, osobnost i interese maloljetnika.⁷¹ Voditelj odgojne mjere odlazi s maloljetnikom i njegovim roditeljima/skrbnicima u dogovorenu pravnu osobu kako bi dogovorio s ovlaštenom osobom dinamiku i način izvršavanja dogovorenih obveza te se o tome sastavlja zajednički sporazum.⁷² Sporazum potpisuju voditelj odgojne mjere, maloljetnik, roditelj ili skrbnik maloljetnika te ovlaštena osoba u pravnoj osobi.⁷³ Maloljetnik može raditi najviše do stotinu

⁶⁷ Čl. 9. st. 1. i 2. PZ-a

⁶⁸ Čl. 9. st. 3. PZ-a

⁶⁹ Čl. 71. st. 1. i 2. PZ-a

⁷⁰ Pravilnik o načinu izvršavanja odgojnih mjera- posebne obveze, upućivanja u disciplinski centar, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu, Narodne novine broj: 141/2011

⁷¹ Čl. 25. st. 1. Pravilnika o izvršavanju odgojnih mjera

⁷² Ibid. st. 3.

⁷³ Ibid. st. 4.

dvadeset sati u periodu od šest mjeseci, ali svakako se način rada mora organizirati da se ne ometa njegovo školovanje ili zaposlenje.⁷⁴

4. IZVRŠAVANJE RADA ZA OPĆE DOBRO U PREKRŠAJNOM POSTUPKU

4.1. Nadležnost za izvršavanje rada za opće dobro

Izvršavanje rada za opće dobro u nadležnosti je prekršajnog suda prema mjestu prebivališta osuđenika.⁷⁵ Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa sklapa ugovore o izvršavanju rada za opće dobro s ustanovama i drugim pravnim osobama gdje postoji interes za provedbu istih, a radi se o ustanovama i drugim pravnim osobama koje obavljaju humanitarnu, ekološku, komunalnu djelatnost ili neku drugu djelatnost od javnog interesa⁷⁶ te o tome vodi evidenciju.⁷⁷ Evidenciju sklopljenih ugovora Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa redovito objavljuje i uređuje na svojim službenim internetskim stranicama.⁷⁸ Prema trenutnim podacima dostupnim na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije⁷⁹ trenutno je, zaključno sa 18.12.2024. sklopljeno dvjestotinjak ugovora s ustanovama i drugim pravnim osobama koje obavljaju djelatnost od javnog interesa.

Prekršajni sud prema mjestu prebivališta osuđenika uputit će osuđenika naredbom na rad za opće dobro u instituciju ili pravnu osobu koju ima na raspolaganju sukladno sklopljenim ugovorima s ministarstvom nadležnim za pravosuđe.⁸⁰

4.2. Mjesto i troškovi izvršavanja rada za opće dobro

Osuđenik izvršava rad za opće dobro na području prekršajnog suda prema mjestu prebivališta osuđenika.⁸¹ Osuđenik nema pravo na naknadu za vrijeme rada za opće dobro, a do upućivanja na izvršavanje rada za opće dobro, osuđenik ne snosi troškove izvršavanja rada

⁷⁴ Čl. 25. st. 3. Pravilnika o izvršavanju odgojnih mjera

⁷⁵ Čl. 152. a, st. 1. PZ-a

⁷⁶ Pravilnik, čl. 2. st. 1.

⁷⁷ Čl. 152. a, st. 2.

⁷⁸ Pravilnik, čl. 2. st. 2.

⁷⁹ Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, https://mpudt.gov.hr/o_ministarstvu/nadleznost-ministarstva-pravosudja-i-uprave/iz-pravosudnog-sustava-6372/rad-za-opce-dobro-u-prekršajnom-postupku/6165 (15.01.2025.)

⁸⁰ Čl. 152. a, st. 3. PZ-a

⁸¹ Čl. 152. b st. 1. PZ-a

za opće dobro niti ne plaća pristojbe na podneske i službene radnje postupka, ali snosi troškove odlaska i dolaska u mjesto izvršavanja rada za opće dobro.⁸²

4.3. Upućivanje na rad za opće dobro

Nakon pravomoćnosti i izvršnosti rješenja o zamjeni novčane kazne radom za opće dobro, sud izvršenja poziva osuđenika da mu uruči naredbu o upućivanju na izvršavanje rada.⁸³ Važno je u istom pozivu naznačiti da ukoliko se osuđenik ne odazove na poziv odmah će se izdati naredba o upućivanju osuđenika na izdržavanje kazne zatvora.⁸⁴ Prije nego što mu se uruči naredba osuđenika će se upoznati sa sadržajem naredbe i ako je suglasan sa istom potpisat će izjavu da prihvaća rad za opće dobro.⁸⁵ Nakon toga upućuje se na rad u jednu od pravnih osoba, a naredba se dostavlja i pravnoj osobi u kojoj će taj rad izvršavati.⁸⁶ Sadržaj naredbe propisan je Pravilnikom o izvršavanju rada za opće dobro u prekršajnom postupku.⁸⁷

Pri izboru vrste, mjesta i vremena izvršavanja rada, nastojat će se ostvariti svrha izricanja prekršajnopravne sankcije, a vodeći računa o zdravstvenom stanju, stručnoj spremi, stečenim znanjima i vještinama osuđenika.⁸⁸

4.4. Raspoređivanje i uvjeti rada za opće dobro

Kada osuđenik dolazi na mjesto rada za opće dobro pravna osoba ga raspoređuje na poslove u skladu s njegovim psihofizičkim sposobnostima, ali i osobnim prilikama, a također je važno da se poštuju osuđenikova temeljna prava i slobode, privatnost te ljudsko dostojanstvo.⁸⁹ Sukladno Ugovoru o postojanju zajedničkog interesa za izvršavanje rada za opće dobro, pravna osoba u kojoj se rad za opće dobro izvršava obvezuje se primjenjivati propise vezane uz radno vrijeme, odmor u tijeku rada, dnevni i tjedni odmor i uporabu zaštitnih sredstava za rad, što podrazumijeva da je pravna osoba dužna primjenjivati odredbe Zakona o radu⁹⁰ i Zakona o zaštiti na radu^{91, 92}. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa

⁸² Čl. 152. b st. 2. i 3. PZ-a

⁸³ Čl. 152. c st. 1. PZ-a

⁸⁴ Kudrić Ž., op. cit., u bilj. 44., str. 5

⁸⁵ Čl. 152. c st. 2. PZ-a

⁸⁶ Čl. 152. c st. 3. i 4. PZ-a

⁸⁷ Čl. 4. st. 1.

⁸⁸ Čl. 2. st. 4. Pravilnika

⁸⁹ Čl. 152. d st. 1. i 2. PZ-a

⁹⁰ Zakon o radu, Narodne novine broj: 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23

⁹¹ Zakon o zaštiti na radu, Narodne novine broj: 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18

⁹² Kudrić Ž., op. cit., u bilj. 44., str. 5

osigurat će osuđenika od trajnog invaliditeta i slučaja smrti zbog nezgode na radu za vrijeme izvršavanja rada za opće dobro.⁹³

4.5. Odgoda i prekid izvršavanja rada za opće dobro

Na molbu osuđenika prekršajnom sudu koji ga je uputio na izvršavanje rada za opće dobro rad može biti odgođen ili prekinut, te se može podnijeti u roku od tri dana od uručjenja naredbe o upućivanju na izvršavanje rada, a u slučaju da su razlozi za odgodu nastali nakon proteka roka, a izvršavanje rada još nije započelo, odgoda se može tražiti u roku ne duljem od četrdeset osam sati po saznanju za njihovo postojanje.⁹⁴ Molba za odgodu izvršavanja rada zadržava izvršavanje naredbe te se također obavještava pravna osoba ako joj je naredba već dostavljena.⁹⁵

Molba za prekid izvršavanja rada za opće dobro može se podnijeti u roku od dvadeset četiri sata od nastupa okolnosti koja je razlog prekida.⁹⁶

Sud izvršenja će u roku od tri dana od primitka molbe donijeti rješenje o odgodi ili prekidu izvršavanja rada za opće dobro te isto rješenje dostavlja pravnoj osobi u kojoj se rad izvršava.⁹⁷ Osuđenik može u roku od tri dana od primitka rješenja kojim se odbija njegova molba za odgodu ili prekid izvršavanja rada za opće dobro, podnijeti žalbu Visokom prekršajnom sudu Republike Hrvatske.⁹⁸

4.5.1. Razlozi za odgodu i prekid izvršavanja rada za opće dobro

Postoje razlozi za odgodu i prekid izvršavanja rada za opće dobro, prije svega ako nastupi oboljenje, nastanak teškog invaliditeta ili znatno pogoršanje postojeće kronične bolesti osuđenika (može se odgoditi ili prekinuti dok bolest traje), zatim smrt člana uže obitelji, teška bolest, teški invaliditet ili obveza izbjivanja člana uže obitelji osuđenika kada osuđenik postaje jedini obvezni skrbnik maloljetne djece, bračnog ili izvanbračnog druga, roditelja ili posvojitelja ili posvojenika (najdulje do 20 dana), te potreba obavljanja radova izazvanih

⁹³ Čl. 152. d st. 3. PZ-a

⁹⁴ Čl. 152. e st. 1. i 2. PZ-a

⁹⁵ Čl. 152. e st. 2. PZ-a

⁹⁶ Čl. 152. e st. 3. PZ-a

⁹⁷ Čl. 152. e st. 4. i 6. PZ-a

⁹⁸ Čl. 152. e st. 5. PZ-a

elementarnom nepogodom ili drugom nesrećom zbog čijeg bi neobavljanja nastala znatna materijalna šteta (do dovršetka posla, a najdulje do 20 dana).⁹⁹

Prekršajni zakon propisuje također i iznimku, da sud izvršenja može i u drugim opravdanim slučajevima izvan gore navedenih razloga odgoditi ili prekinuti izvršavanje rada za opće dobro, dok je rok za odgodu ili prekid izvršavanja najdulje do tri dana.¹⁰⁰ Važno je da osuđenik priloži ispravu ili drugi dokaz o razlozima za odgodu ili prekid izvršavanja rada, uz molbu za odgodu i prekid izvršavanja rada za opće dobro.¹⁰¹ Odgoda rada za opće dobro može trajati najdulje tri mjeseca, a prekid istog najdulje do 30 dana.¹⁰²

4.6. Obavješćavanje o izvršavanju rada za opće dobro

Pravna osoba obavještava prekršajni sud o izvršenom radu za opće dobro ili o zanemarivanju istog.¹⁰³ Zanemarivanje izvršavanja rada smatra se: kašnjenje ili neopravdano izbivanje s rada; dovođenje u stanje smanjene radne sposobnosti; namjerno oštećenje sredstava za rad; nepoštivanje organizacije i načina rada; bilo koje drugo neprimjereno ponašanje za vrijeme rada.¹⁰⁴

U slučaju da dođe do zanemarivanja rada za opće dobro pravna osoba obavijestit će sud izvršenja koji će navedeno preispitati te naredbom odlučiti o nastavku rada kod iste ili druge pravne osobe ili će prekinuti izvršavanje rada i uputiti ga na izdržavanje kazne zatvora.¹⁰⁵

Također, pravna osoba vodi evidenciju o broju sati rada koje je osuđenik odradio te istu dostavlja sudu izvršenje nakon odrađenog rada.¹⁰⁶

4.7. Registar neplaćenih kazni

Registar neplaćenih kazni¹⁰⁷ ustrojen je 1. siječnja 2014., a u njemu se nalaze osobe koje nisu podmirile novčane kazne. Ukoliko osuđenik u roku koji za to određen ne plati pravomoćno izrečenu novčanu kaznu uskratiti će mu se izdavanje vozačke dozvole ili njeno

⁹⁹ Čl. 152. f st. 1. PZ-a

¹⁰⁰ Čl. 152. st. 2. i 4. PZ-a

¹⁰¹ Čl. 152. f st. 3. PZ-a

¹⁰² Čl. 152. f st. 5. i 6. PZ-a

¹⁰³ Čl. 152. g st. 1. PZ-a

¹⁰⁴ Čl. 152. g st. 2 PZ-a

¹⁰⁵ Čl. 152. h PZ-a

¹⁰⁶ Čl. 152. i PZ-a

¹⁰⁷ Pravilnik o prekršajnoj evidenciji i registru neplaćenih kazni, Narodne novine broj: 1/2014.

produljenje, nemogućnost registracije motornog vozila te produljenje iste, a pored navedenog posebnim zakonom mogu se uskratiti i drugi dokumenti, osim onih koji se vežu uz osobna prava, slobodu kretanja, ostvarivanja prava iz rada, mirovinskog i socijalnog osiguranja ili čijim bi se neizdavanjem moglo narušiti zdravlje ili sigurnost osobe.¹⁰⁸

Podatci iz Registra neplaćenih kazni brišu se u sljedećim situacijama: plaćanjem novčane kazne, nastupom zastare, izvršenjem kazne zatvora i izvršenjem rada za opće dobro ukoliko je došlo do zamjene novčane kazne.¹⁰⁹

Uvid u Registar neplaćenih kazni omogućit će se tijelima koja su na to ovlaštena posebnim zakonom, tijelima nadležnim za poslove izdavanja i produljena vozačkih dozvola te tijelima nadležnim za poslove registracije motornih vozila i njihova produljenja.¹¹⁰

4.8. Izvršavanje rada za opće dobro u humanitarnoj udruzi

Hrvatski Crveni križ Gradsko društvo Crvenog križa Donja Stubica (dalje u tekstu: GDCK Donja Stubica) je organizacija za promicanje humanitarnih ciljeva i provođenje akcija od opće koristi, koja djeluje na osnovi misije i načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca te uživa posebnu zaštitu i skrb Republike Hrvatske.¹¹¹

GDCK Donja Stubica djeluje na području gradova Donja Stubica i Oroslavje te općina Marija Bistrica, Gornja Stubica i Stubičke Toplice.¹¹² Djelovanjem je obuhvaćeno područje od 24,124 stanovnika (2021.). Provodi djelatnosti koje proizlaze iz Ženevskih konvencija i Dopunskih protokola, Statuta Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Javne ovlasti proizlaze iz poslova ustanovljenih Zakonom o Hrvatskom Crvenom križu¹¹³, Statutom Hrvatskog Crvenog¹¹⁴ križa te Statutom GDCK Donja Stubica iz čega proizlazi sveobuhvatni zakonski okvir djelovanja, a to su: humanitarno-socijalni programi, služba traženja, dobrovoljno darivanje krvi, prva pomoć, priprema i djelovanje u kriznim situacijama, zdravstvena prevencija, rad s mladima i volonterima.

¹⁰⁸ Čl. 152. j st. 1. i 2. PZ-a

¹⁰⁹ Pravilnik o prekršajnoj evidenciji i registru neplaćenih kazni, Narodne novine broj: 1/2014. čl. 17.

¹¹⁰ Ibid., čl. 18.

¹¹¹ Statut Gradskog društva Crvenog križa Donja Stubica, čl. 1. dostupno na: <https://gdckdonjastubica.hr/wp-content/uploads/2019/02/STATUT-GDCK-24.09.-15..pdf> (08.02.2025.)

¹¹² Ibid.

¹¹³ Zakon o Hrvatskom Crvenom križu, Narodne novine broj: 71/10, 136/20

¹¹⁴ Statut Hrvatskog Crvenog križa, Narodne novine broj: 56/2016

GDCK Donja Stubica, pored navedenog, pravna je osoba u kojoj se izvršava rad za opće dobro i to još od 2008. godine. Od 2008.- 2013. godine izvršavao se isključivo rad za opće dobro izrečen u kaznenom postupku, a u tom periodu rad za opće dobro izvršilo je 12 osuđenika s 3894 sati rada. Za svakog osuđenika odgovorna osoba sklapala je "Ugovor o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi osuđenika". Sredinom 2013. godine sklopljen je Ugovor o postojanju zajedničkog interesa za izvršavanje rada za opće dobro u prekršajnom postupku, a iste godine započeto je i izvršavanje mjere posebne obveze uključivanja u rad humanitarnih organizacija.¹¹⁵

Rad za opće dobro zahtjeva veliki angažman pravne osobe/institucije u kojoj se izvršava, od administrativnog posla (urudžbiranja dokumenata, vođenja evidencije rada, izrada i slanje izvješća o izvršenom radu za opće dobro) troškova osiguranja adekvatne opreme ukoliko osuđenik radi na terenu, angažiranost zaposlenika koji nadzire osuđenika na radu, provođenje mjera zaštite na radu, dobra procjena psihofizičkog stanja osuđenika (s obzirom da se na temelju razgovora s osuđenikom isto procjenjuje na licu mjesta) i raspoređivanje na adekvatno radno mjesto. Kako bi osuđenika lakše rasporedili na adekvatno radno mjesto uvelike bi koristio i podatak o tome koji je prekršaj prethodio izrečenoj novčanoj kazni s obzirom da dolaze u kontakt s osjetljivom skupinom u društvu, starijim osobama, korisnicima socijalnih programa. Iako ovdje pretpostavljamo, da sud prije upućivanja osuđenika u određenu instituciju vodi brigu o tome.¹¹⁶

Poslovi na koje se osuđenici raspoređuju jesu: administrativni poslovi u uredu, rad u skladištu (sortiranje, slaganje, priprema humanitarne pomoći), pomoć u distribuciji humanitarne pomoći na terenu, pomoć starijim i nemoćnim osobama (pospremanje drva, uređenje okućnice, uređenje stambenog prostora i slično). Svi poslovi izvršavaju se uz stalni nadzor djelatnika. Nakon odrađenog posla osuđenik popunjava dnevnik rada, a odgovorna osoba u pravnoj osobi također vodi propisanu evidenciju za osuđenika.¹¹⁷

Moram napomenuti da u dosadašnjem radu nije bilo nikakvih većih poteškoća s izvršavanjem rada za opće dobro. Uvijek se nastoji sve riješiti dogovorom i uvažavanjem jedni drugih. Postoje teškoće oko dogovora s osuđenima koji su u radnom odnosu, ali s obzirom da Crveni križ ima puno aktivnosti i u popodnevnim satima, vikendima, uvijek se

¹¹⁵ Autorica ima neposredna saznanja

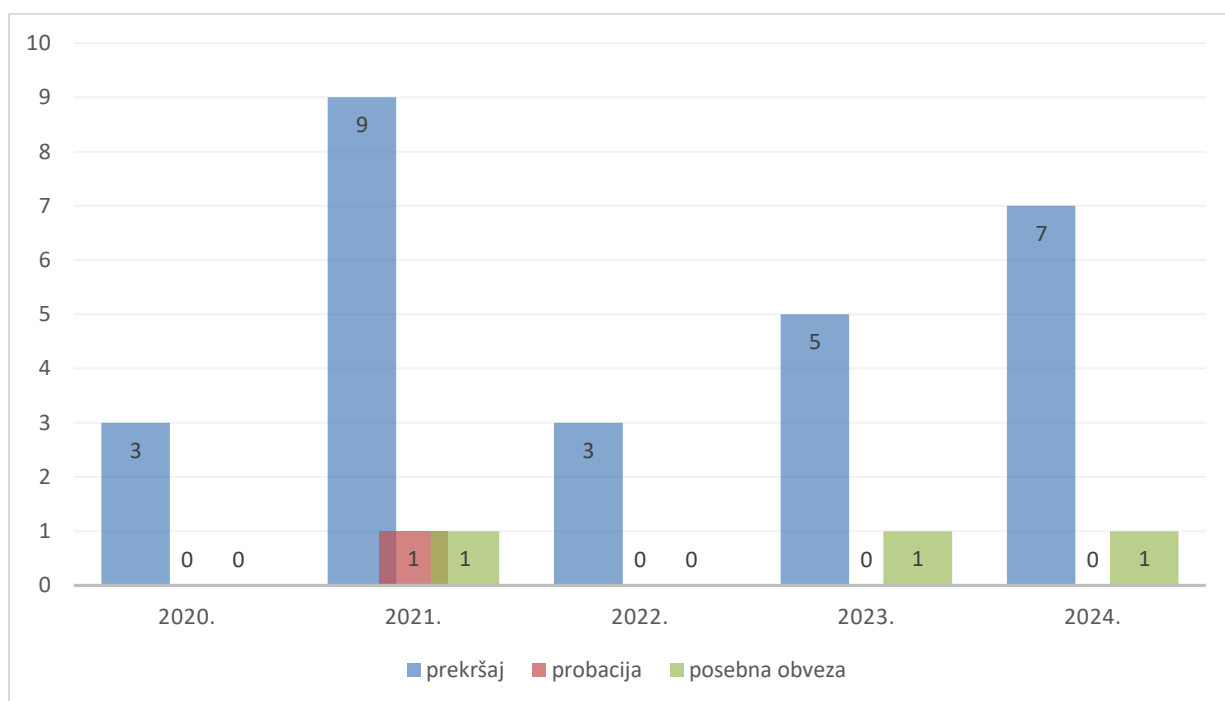
¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Ibid.

iznađe prostora da osuđenik odradi svoju obvezu. Napomenut ću također da se nikad ne stavlja etiketa osobi koja izvršava rad za opće dobro kako ga se ne bistigmatiziralo. Tako ga se nikad ne predstavlja kao "osuđenika" korisnicima socijalnih usluga već kao osobu koja će im pomoći olakšati svakodnevicu i uvijek su dobro prihvaćani od strane lokalne zajednice.¹¹⁸

U nastavku slijedi statistika izvršavanja rad za opće dobro u GDCK Donja Stubica, u razdoblju od 2020. do 2024. godine, a koja je izrađena na temelju internih evidencija.¹¹⁹

*Grafikon 1. Prikaz broja **upućenih** osuđenika na rad za opće dobro u GDCK Donja Stubica od 2020.-2024.*

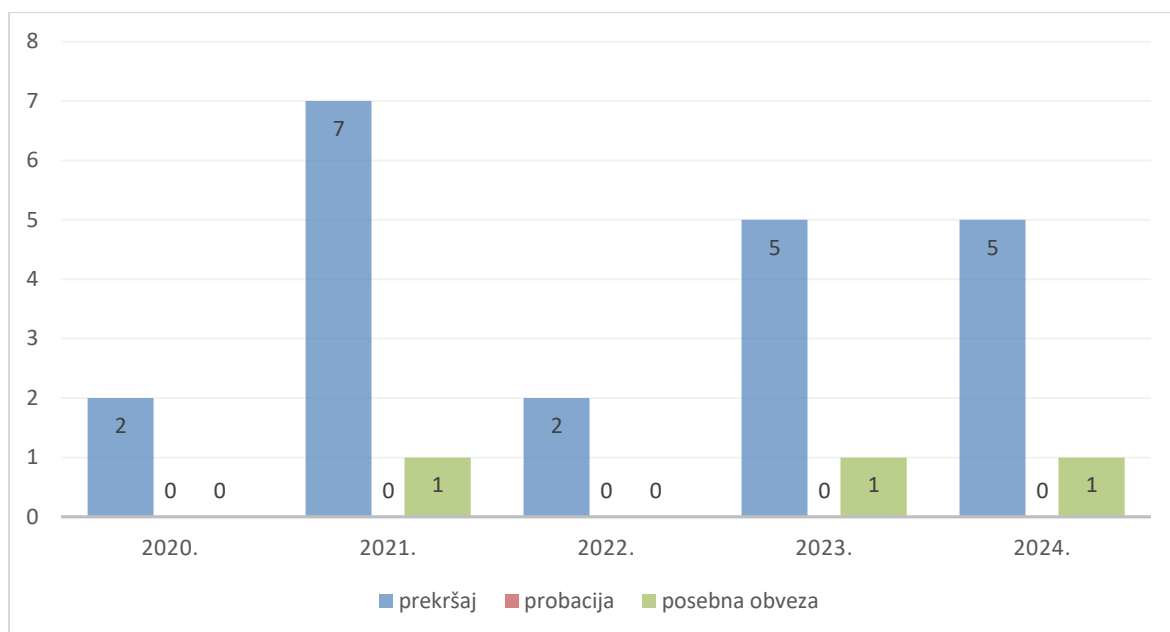
U periodu od 2020.-2024. najveći broj upućenih osuđenika bio je u 2021. godini, a u toj godini upućena je i jedna osoba od strane Probacijskog ureda, što u drugim godinama nije bio slučaj. U 2022. godini postoji određen pad, ali onda je opet vidljiv porast upućenih osuđenika u 2023. i 2024.¹²⁰

¹¹⁸ Autorica ima neposredna saznanja

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid.

Grafikon 2. Prikaz broja osuđenika koji su izvršili rad za opće dobro 2020.-2024.

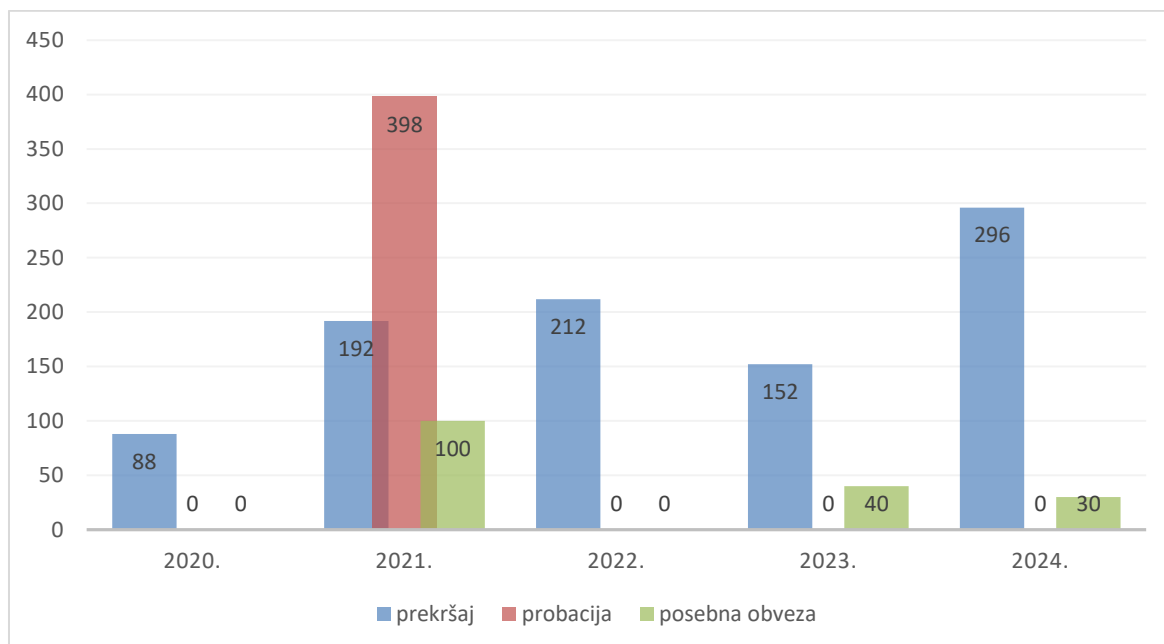

U odnosu na broj upućenih osuđenika i onih koji su izvršili rad za opće dobro potrebno je navesti da postoje i osobe koje isti nisu izvršile. Primjerice u 2020. godini bio je to slučaj kod jedne osobe (nemogućnost dolaska zbog COVID-19); u 2021. tri osobe nisu izvršile rad za opće dobro (počinjenje drugog prekršaja, zdravstveno stanje nemogućnosti obavljanja posla te prekid zbog odlaska u zatvor); a u 2022. jedna osoba koja se nije javila niti otpočela s izvršavanjem rada za opće dobro.¹²¹ Pored navedenog, postoje i situacije "ponavljača", a u takvim slučajevima sud izvršenja trebao bi uputiti osobu na izvršavanje rada za opće dobro u drugu ustanovu, različitu od one u kojoj je prvotno izvršavao isti.¹²²

¹²¹ Autorica ima neposredna saznanja

¹²² Ibid.

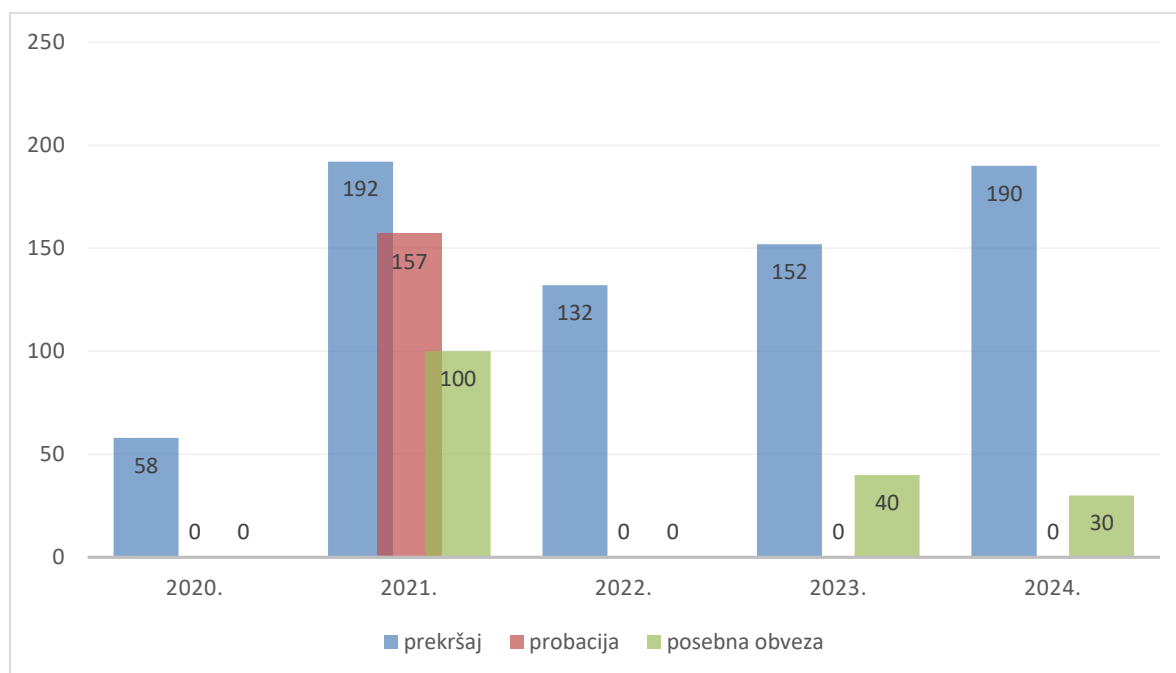
Grafikon 3. Prikaz **broja sati rada upućenih** osuđenika na rad za opće dobro 2020.-2024.

S obzirom na broj sati rada, najviše upućenih osuđenika bilo je u 2021. godini. Ako usporedimo broj osuđenika (grafikon 1.) i sati rada (grafikon 3.) , u 2022. bio je upućen manji broj osuđenika s većim brojem sati rada u odnosu na 2023. kada je vidljiv veći broj osuđenika, ali s manjim brojem sati rada.¹²³

¹²³ Autorica ima neposredna saznanja

Grafikon 4. Prikaz broja izvršenih sati rada za opće dobro 2020.-2024.

Uspoređujući izvršene sate rada najveći broj izvršen je ponovo u 2021., ali u odnosu na upućene u 2022. (grafikon 3.) manje je izvršeno sati rada u 2022. nego u 2023. S obzirom na navedeno, povećanje izvršenih sati rada vidljivo je u 2023. i 2024.¹²⁴

4.9. Rad za opće dobro u prekršajnom postupku na području Krapinsko-zagorske županije

Na temelju dobivenih podataka Općinskog suda u Zlataru, od 01.01.2020.-31.12.2024. na području Krapinsko-zagorske županije izrečena novčana kazna zamijenjena je radom za opće dobro u 290 predmeta.¹²⁵ Na području Krapinsko-zagorske županije rad za opće dobro moguće je izvršiti u 21 ustanovi.¹²⁶

¹²⁴ Autorica ima neposredna saznanja

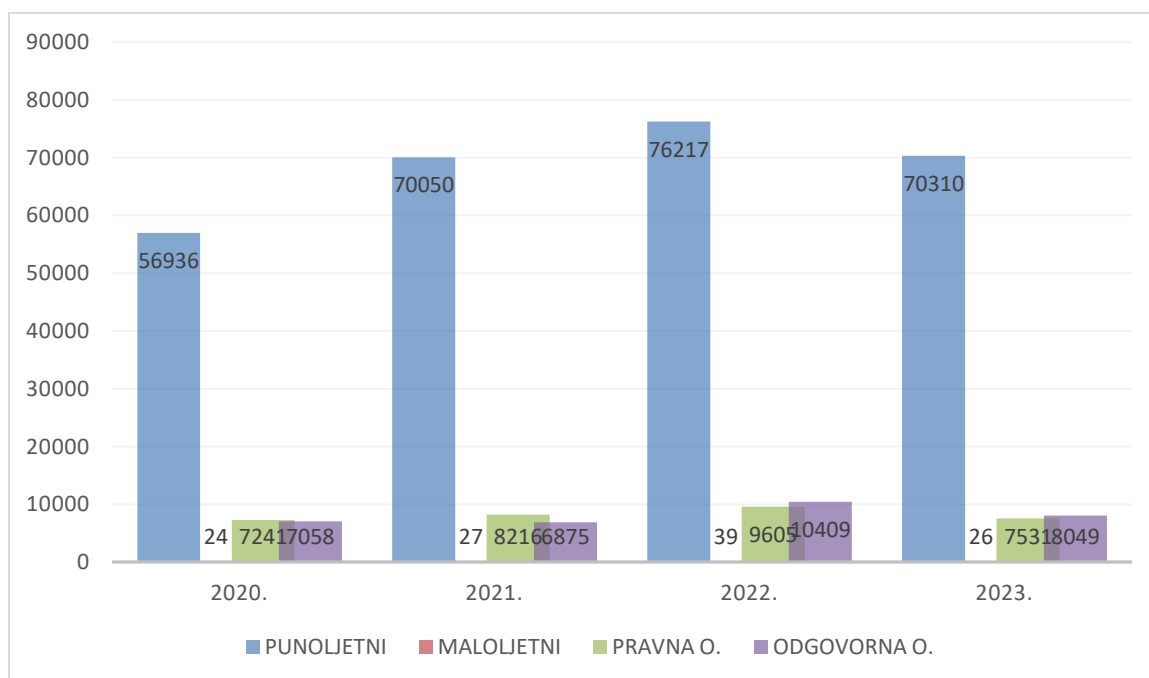
¹²⁵ Autorica je uputila dopis Općinskom sudu u Zlataru

¹²⁶ Ibid.

5. STATISTIČKI PODATCI IZREČENE NOVČANE KAZNE POČINITELJIMA PREKRŠAJA

Prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku¹²⁷, a što je vidljivo i na prikazanom grafikonu br. 5, broj izrečenih novčanih kazni kod punoljetnih počinitelja prekršaja, maloljetnih i pravnih osoba je od 2020.-2022. u blagom porastu, odnosno u 2022. doseže vrhunac, iznimka je jedino kod odgovornih osoba u pravnoj osobi gdje vidimo lagani pad u 2021., a onda u 2022. ponovo porast. Specifičnost je da kod svih kategorija počinitelja prekršaja u 2023. gdje nailazimo na smanjeni broj izrečenih novčanih kazni u odnosu na 2022.¹²⁸

Grafikon 5. Prikaz izrečenih novčanih kazni kroz kategorije počinitelja prekršaja od 2020.-2023.

Kao što se navodi u priopćenju Državnog zavoda za statistiku, u 2023. godini broj punoljetnih počinitelja prekršaja koji su proglašeni krivima manji je za 7,0% u odnosu na 2022., zatim kod maloljetnih počinitelja prekršaja manje ih je za 19,5% proglašeno krivima, te kod pravnih

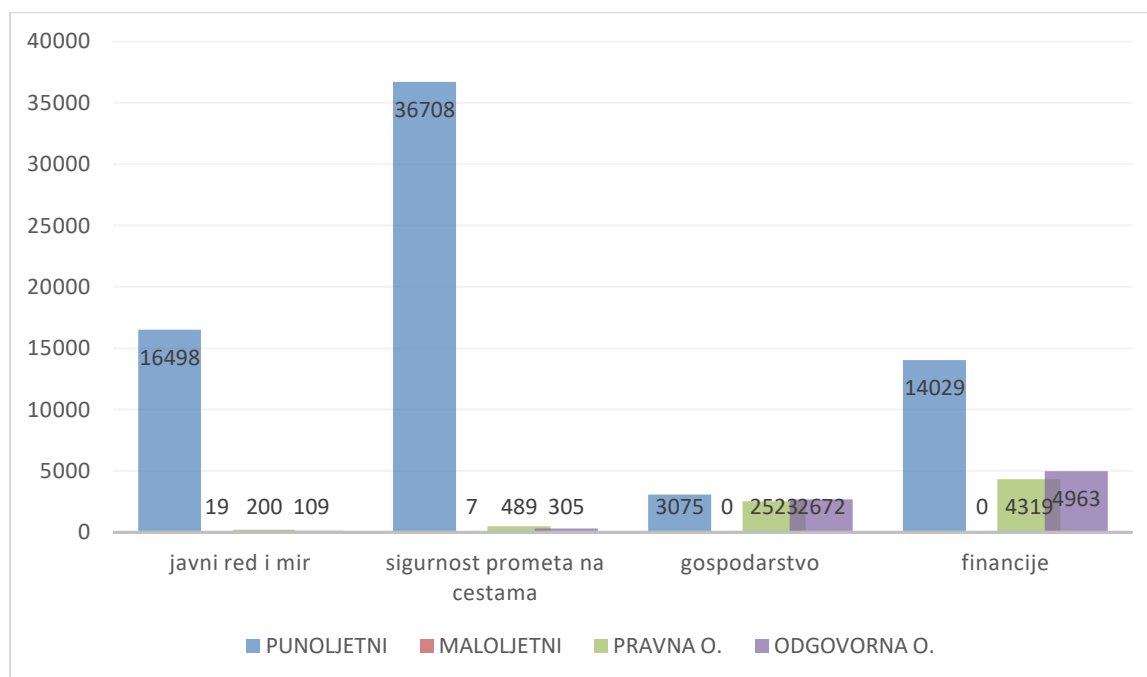
¹²⁷ Državni zavod za statistiku, w.w.w.dzs.hr. (26.01.2025.)

¹²⁸ Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/pravosude-i-socijalna-zastita/pocinitelji-prekrsaja/> (26.01.2025.)

osoba i odgovornih osoba u njima također manji postotak proglašanih krivima u odnosu na 2022. (pravne osobe 21,4% manje, a odgovorne osobe 22,8% manje).¹²⁹

Također prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku vidljivo je kroz godine (2020.-2023.) da se za punoljetne počinitelje prekršaja većinom prekršaji odnose na sigurnost prometa na cestama, a kod maloljetnih počinitelja prekršaja, na javni red i mir i javnu sigurnost, dok se kod pravnih i odgovornih osoba najveći broj prekršaja odnosi na financije. Jedina iznimka je u 2020. gdje se kod pravnih i odgovornih osoba najveći broj prekršaja odnosio na gospodarstvo.¹³⁰

Grafikon 4. Izrečena novčana kazna prema vrsti prekršaja u 2023.

¹²⁹ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, Počinitelji prekršaja prema vrsti prekršaja u 2023., dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/76788> (26.01.2025.)

¹³⁰ Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/pravosude-i-socijalna-zastita/pocinitelji-prekrsaja/> (26.01.2025.)

6. ZAKLJUČAK

Rad za opće dobro može se definirati kao rad u korist zajednice, odnosno ispravljanje društveno neprihvatljivog ponašanja. Na taj način daje se mogućnost osobama koje su počinile prekršaj za koji je izrečena novčana kazna, a nisu je u mogućnosti platiti, daju svoj obol zajednici u kojoj žive. Tako je i prvi organizirani program služenja u zajednici proveden u SAD-u 1966. godine u koji su bile uključene siromašne žene koje su počinile određene prometne prekršaje, a nisu imale sredstava da plate novčanu kaznu. U Engleskoj se mjera rada za opće dobro pojavljuje 1972., a njihov model poslužio je kao uzor mnogim zakonodavstvima pa i hrvatskom.

Institut rada za opće dobro otvara mnoge mogućnosti, prije svega, ne poseže se odmah za represivnim mjerama, koje nisu uvijek najbolja rješenja. Osoba je možda u trenutku slabosti/nepažnje počinila neki prekršaj, te joj se daje mogućnost da ispravi svoju pogrešku na najbolji mogući način, da doprinese svojim radom društvenoj zajednici.

Rad za opće dobro, tada nazvan "rad za opće dobro na slobodi", u hrvatsko zakonodavstvo uveden je Kaznenim zakonom iz 1997. godine. U kaznenom postupku rad za opće dobro izriče se kao zamjena za nenaplaćenu novčanu kaznu, koja nije prisilno naplaćena u roku od 3 mjeseca, a također i za kratkotrajne kazne zatvora kao i novčane kazne do 360 dnevnih iznosa, ali pod uvjetom da osoba nije već ranije osuđena na kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci. Što se tiče prekršajnog postupka, rad za opće dobro izriče se isključivo za slučaj nenaplaćene novčane kazne koja nije niti prisilno naplaćena u roku dvije godine. Kod naplate novčane kazne u prekršajnom postupku nailazimo na puno duži rok "tolerancije" za njenu naplatu u odnosu na kazneni postupak. Vezano na to, može se dogoditi da osoba koja izvršava rad za opće dobro već zna da je čeka nova kazna. U slučajevima "ponavljača" sud izvršenja trebao bi uputiti osobu na izvršavanje rada za opće dobro u neku drugu pravnu osobi ili instituciju, različitu od one u kojoj je prvotno izvršavao isti. U navedenom primjeru, mjera svakako nije polučila rezultate.

Smatram da je institut rada za opće dobro svakako alternativa s puno prednosti, u globalu dobro pravno regulirana u hrvatskom zakonodavstvu, ali također postoji i prostor za napredak.

7. LITERATURA

1. Aljinović N., Normativno uređenje rada za opće dobro u izabranim jurisdikcijama: Komparativan pregled, Policijska sigurnost (Zagreb), godina 32. (2023), broj 4, str. 424-452
2. Derenčinović D., Dragičević Prtenjača M., Gracin D., Alternative kazni oduzimanja slobode, dostupno na: <https://transcrim.pravo.unizg.hr/wp-content/uploads/2019/01/14.-Alternative-kazni-oduzimanja-slobode.pdf>, (22.01.2025.)
3. Dragičević Prtenjača M. , Gracin D. , Elektronički monitoring u suvremenom kaznenom pravu i Hrvatskoj-alternativa kazni zatvora i panceja za prenapučenost zatvora ili samo još jedan od načina nadzora izvršavanja sankcija i mjera, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 58, 3/2021., str. 743-762
4. Kokić Puce Z. , Kovčo Vukadin I., Izvršavanje alternativnih sankcija u Republici Hrvatskoj, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol.13, broj 2/2006, str. 745-794
5. Kudrić Ž., Institut rada za opće dobro u prekršajnom postupku, w.w.w.informator.hr, 13.04.2015.,
6. Kurtović Mišić A., Krstulović Dragičević A., Pravno uređenje i primjena rada za opće dobro nakon reforme materijalnog i izvršnog prava alternativnih sankcija, Zbornik Pravnog fakulteta Zagreb, 64 , (5-6) 859-894, 2014.
7. Miličević G., Lalić P., Brkić G., Rad za opće dobro u praksi sudova-25 godina poslije, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 29, broj 2/2022, 461-489
8. Mršić G., Bartolin Vojta G., Zamjena kazne zatvora radom za opće dobro, Zbornik sveučilišta Libertas, 1-2, 2017. str. 336
9. Škorić M., Kokić Puce Z., Nova uloga rada za opće dobro na slobodi, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 16, broj 2/2009. str. 687-709
10. Tot B., Alternativa kazni zatvora-rad za opće dobro na slobodi, Policijska sigurnost (Zagreb), godina 17. (2007), broj 1-2, str. 21-39

*

1. Kazneni zakon, Narodne novine br.: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24
2. Pravilnik o izvršavanju rada za opće dobro u prekršajnom postupku, Narodne novine br. 71/13
3. Pravilnik o načinu izvršavanja odgojnih mjera- posebne obveze, upućivanja u disciplinski centar, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu, Narodne novine broj: 141/2011
4. Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova, Narodne novine br. 68/19
5. Pravilnik o prekršajnoj evidenciji i registru neplaćenih kazni, Narodne novine broj: 1/2014
6. Pravilnik o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor, Narodne novine broj: 78/2022
7. Prekršajni zakon, Narodne novine br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22
8. Statut Gradskog društva Crvenog križa Donja Stubica, dostupno na:
<https://gdckdonjastubica.hr/wp-content/uploads/2019/02/STATUT-GDCK-24.09.-15..pdf>
(08.02.2025.)
9. Statut Hrvatskog Crvenog križa, Narodne novine broj: 56/2016
10. Zakon o Hrvatskom Crvenom križu, Narodne novine broj: 71/10, 136/20
11. Zakon o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom u prekršajnom postupku, Narodne novine 75/09, 39/13
12. Zakon o probaciji, Narodne novine br. 99/18
13. Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine broj: 68/2018.
14. Zakon o radu, Narodne novine broj: 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23
15. Zakon o zaštiti na radu, Narodne novine broj: 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/1

*

1. Državni zavod za statistiku, w.w.w.dzs.hr. (26.01.2025.)
2. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, dostupno na:
https://mpudt.gov.hr/o_ministarstvu/nadleznost-ministarstva-pravosudja-i-uprave/iz-pravosudnog-sustava-6372/rad-za-opce-dobro-u-prekršajnom-postupku/6165 (15.01.2025.)

3. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, dostupno na:
<https://mpudt.gov.hr/vijesti/tijekom-2022-godine-zapoceto-izvršavanje-elektronickog-nadzora-uz-uvjetni-otpust-a-probacijska-sluzba-radila-je-na-izvršavanju-6-303-predmeta/27909?lang=es> (03.02.2025.)
4. Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, Počinitelji prekršaja, dostupno na:
<https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/pravosude-i-socijalna-zastita/pocinitelji-prekršaja/>
(26.01.2025.)
5. Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, Počinitelji prekršaja prema vrsti prekršaja u 2023., dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/76788> (26.01.2025.)

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Maja Rešetar Pavrlišak pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima od navedenih u radu.

Maja Rešetar Pavrlišak, v.r.